

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

De Lawei, Drachten

In het kader van de Flora- en faunawet

CONCEPT

In opdracht van: Schouwburg de Lawei

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M.T. Berghuis
In opdracht van	Schouwburg de Lawei
Naam opdrachtgever	S. Avezaat
Rapportnummer	RA12185-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	4 oktober 2012
Aantal pagina's	34
Collegiale toets	M.W. van den Hoorn
Wijze van citeren	Berghuis, M.T. , 2012. Vleermuisonderzoek De Lawei, Drachten. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Volledigheid inventarisatie.....	9
3 Omschrijving plangebied.....	11
4 Resultaten.....	13
4.1 Per soort.....	13
Gewone dwergvleermuis.....	13
4.2 Per functie.....	13
Foeragegebied.....	13
Vliegroutes.....	13
Vaste rust- en of verblijfplaatsen.....	13
5 Ingreep.....	15
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	17
6.1 Effecten.....	17
6.2 Toetsing Flora- en faunawet.....	17
7 Conclusies	19
7.1 Conclusies.....	19
8 Geraadpleegde literatuur.....	20
8.1 Literatuur.....	20
8.2 Geraadpleegde websites.....	20
Bijlage 1 Fotoimpressie plangebied.....	22
Bijlage 2 Verspreidingskaarten.....	24
Bijlage 3 Flora- en faunawet.....	25
A. Verbodsbepalingen.....	25
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	25
C. Gedragscodes.....	27
Bijlage 4 Definities.....	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Schouwburg de Lawei is van plan om De Lawei in Drachten op te knappen. Hiervoor wordt een deel van het gebouw, de Meldij gesloopt. De grote en kleine zaal van van het gebouw De Lawei blijven bestaan. Het middelste gedeelte van De Lawei wordt mogelijk ook gesloopt.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het plangebied dat beïnvloed wordt door de voorgenomen ingrepen.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (april, 2012) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde vleermuissoorten voorkomen. Derhalve heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van de Schouwburg de Lawei onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep (mogelijk) tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuis-onderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep, gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen, getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Tenslotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 29 mei, 19 juni, 22 augustus en 11 september 2012 is het plangebied De Lawei, Drachten geïnventariseerd op vleermuizen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door M.T. Berghuis. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden gunstig voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1: Datum en tijdstip van de inventaristaties en weersomstandigheden waaronder de inventarisatie zijn uitgevoerd

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Weersomstandigheden
29-05-2012	21.15-00.15	batdetector	10°C, sluimerbewolking, geen neerslag, 1-2 Bft.
19-06-2012	2.45-5.30	batdetector	9°C, 10% bewolking, iets mistig, geen neerslag, 1 Bft.
22-08-2012	2.30-4.30	batdetector	15°C, licht bewolkt, geen neerslag, 1-2 Bft.
11-09-2012	21.00-23.00	batdetector	13°C, 30% bewolking, geen neerslag, 2 Bft.

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is op basis van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opname apparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound is een deze opname nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuis-onderzoek is volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevens Autoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is

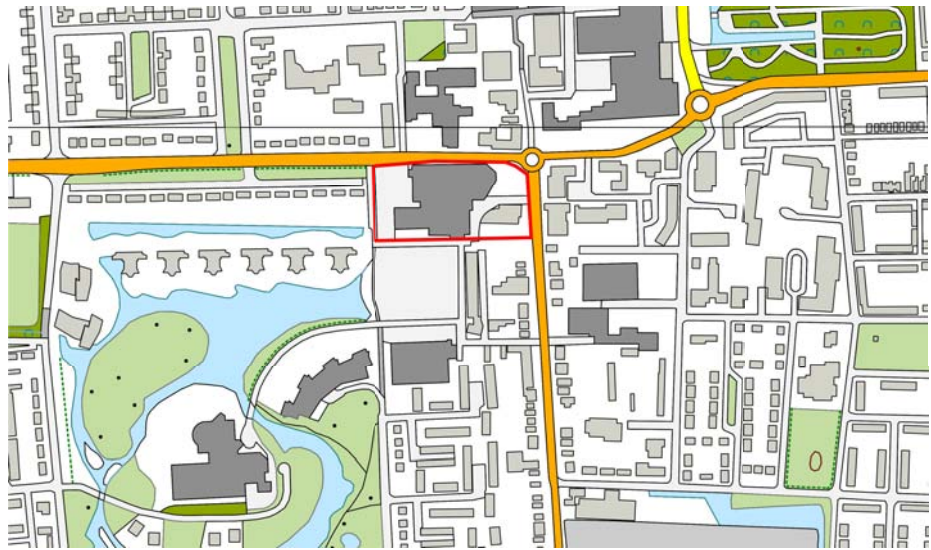

niet uitgesloten, dat soorten en functies die niet waargenomen zijn, op een ander tijdstip ook niet aanwezig kunnen zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in het centrum van Drachten, provincie Friesland. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met een rode lijn weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuid- en westzijde begrensd door parkeerplaatsen en aan de noord-, en oostzijde door doorgaande wegen.

Figuur 1: Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- enkele gebouwen zonder dakpannen en met houten betimmering en spouwmuur;
- een dikke boom (diameter borsthoogte > 25 cm), met spleten en mogelijk met holtes;
- bestrating en gras rond de gebouwen;
- enkele struiken bij de ingang van de Meldij.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied één vleermuissoort aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus* .

Hieronder worden de waarnemingen van en functies voor deze soort weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 2 .

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

Tijdens de inventarisaties is bij de ingang van de Meldij een gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen. Tijdens het tweede veldbezoek is een overvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen.

Tijdens het paarseizoen is één roepend dwergvleermuis mannetje gehoord (zie Bijlage 2).

4.2 Per functie

Foerageergebied

Tijdens de veldbezoeken is alleen een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. Op grond van de geringe omvang van het plangebied en het beperkte aantal foeragerende dieren kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Vliegroutes

Binnen het plangebied zijn geen lijnvormige elementen aanwezig. Ook werden geen vliegroutes vastgesteld. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

In de zomermaanden werden geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Tijdens de paarperiode (augustus-september) werd wel één waarneming gedaan die duidt op een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis. Gewone dwergvleermuizen roepen al vliegend om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Het mannetje vloog voor het merendeel bij de ingang links van de hoofdingang (zie Bijlage 2).

5 Ingrep

De Schouwburg de Lawei is voornemens de locatie De Lawei, Drachten, op te knappen. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit het:

- slopen van het gebouw de Meldij;
- mogelijk slopen van het middengedeelte van De Lawei;
- kappen van de boom in de patio van de Meldij;
- verwijderen van de aanwezige groenstrook.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingrep kan vallen. Onderhavige ingrep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

Er zijn geen zomer- en of kraamverblijfplaatsen waargenomen. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

In het plangebied is een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing wordt deze verblijfplaats niet verwijderd. Alleen de Meldij wordt gesloopt. Het deel van de Schouwborg De Lawei waar zich de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bevindt wordt niet gesloopt.

Binnen het plangebied zijn geen lijnvormige elementen aanwezig en zijn geen vliegroutes waargenomen. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen.

Omdat geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen zijn aangetroffen zal de voorgenomen ingreep geen negatief effect hebben op de lokaal aanwezige populatie. De ingreep zal daarom geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Omdat geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen zijn aangetroffen hoeven geen mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

7 Conclusies

7.1 Conclusies

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Omdat het om een enkele gewone dwergvleermuis gaat en gezien de omvang van het plangebied gering is betreft het geen essentieel foerageergebied.
- Lijnvormige elementen in het plangebied zijn afwezig. Ook werden er geen vliegroutes vastgesteld. Binnen het plangebied zijn dan ook geen essentiële vliegroutes aanwezig.
- Tijdens de kraamtijd zijn geen zomer- en/of kraamverblijfplaatsen waargenomen.
- In het plangebied is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig.
- In het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor een winterverblijfplaats. Tijdens de veldbezoeken zijn geen zwermende dieren waargenomen.
- De voorgenomen ingreep heeft geen negatief effect op verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied.
- Met het uitvoeren van de werkzaamheden wordt de Flora- en faunawet niet overtreden.
- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., Helversen O. von, & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Trion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol.

[http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol_2012_24_februari_2012-1.aspx (04-10-2012)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (04-10-2012)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

8.2 Geraadpleegde websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Fotoimpressie plangebied

Afbeelding 1: Een deel van de Meldij.

Afbeelding 2: Rechter ingang van de Meldij, met daarachter de schouwburg De Lawei.

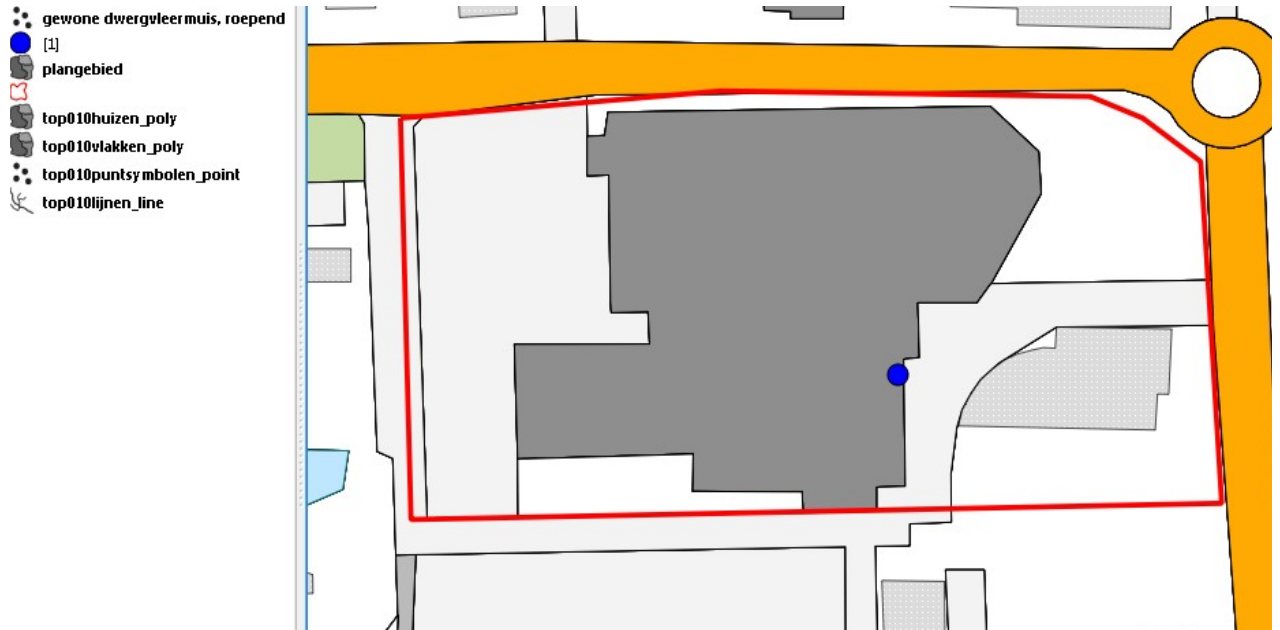
Afbeelding 3: Zijaanzicht van de Meldij.

Afbeelding 4: Struiken bij één van de ingangen van "de Meldij".

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

Bijlage 3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen

standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 4 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is, en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatieve effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangent.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag) en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op de vleermuizen zoveel mogelijk verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag) en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan niet de specifieke functie (bijvoorbeeld De baltsroep) is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), de functie niet bepaald is en welke dienst voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverlijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag) en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie niet bepaald is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

